

Vil du ha' mere POV?

Sætter du pris på os? Støt POVs særlige mix af debat, ekspertanalyser og borgerjournalistik!

25 kr./md. →

50 kr./md. →

100 kr./md. →

POV. INTERNATIONAL

NYE STEMME, SYNSPUNKTER OG JOURNALISTIK - ONLINE HVER DAG - UGBREV HVER FREDAG

Opdatere Drivere

Opdatere dine Drivere på mindre end 2 minutter. Gratis Download.

reviversoft.com

ÅBN

MEST LÆSTE

Filmskolens elever
forsvarede
fagligheden og vandt
– Forsvarskademiets
elever var ligeglade
og tabte

Monica Krog-Meyer: Leunbach – abortlæge, idealist og seksualoplyser

Publiceret 11/12/2019 i Bøger/Historie
af Monica Krog-Meyer

BØGER // ANMELDELSE – Mit kvindeliv skylder Jonathan Høegh Leunbach stor tak, skriver Monica Krog-Meyer efter at have læst Jens-Emil Niensens veloplagte biografi *Leunbach – abortlæge, idealist og seksualoplyser* om en læge, der arbejdede

Something rotten in the state of Denmark

– #91

af Odile Poulsen | posted on January 9, 2020
| under Børn & unge, Liv & Mennesker

Weekendavisens karlekammer

Weekendavisen/Google - Krasnik og
af Helle Holm Clausen | posted on January 5,
2020 | under LIGESTILLING, Medier

POV ABONNENT

POV har ingen betalingsmur, vi er uafhængige og non-profit - men vi har brug for hjælp. Kan du støtte vores arbejde?

Har du mulighed for at støtte POV med et fast månedligt beløb på 25, 50, eller 100 kr., kan du gøre det direkte med Visa eller Mastercard.

Det er nemt og hurtigt, og aftalen kan opsiges med øjeblikkelig virkning.

25 kr.

50 kr.

100 kr.

Abonnementsbetingelser

Støt POV med MobilePay

Du kan også spontant støtte POV's journalistik med en flad tyver (eller mere) via MobilePay 64023 - eller ved at klikke på logoet:

ANNONCE

POV INSTAGRAM

med at oplyse især dårligt stillede kvinder om deres krop og hvordan de kunne undgå de mange børnerødsler, men Leunbach mødte stor modstand i sin samtid:

"I første række er det slet ikke aborterne, der interesserer mig. Hvad jeg vil, er at bringe oplysning, bekæmpe uvidenheden og fortælle de store folkemasser, at det er muligt og rigtigt at leve et frit og lykkeligt kærlighedsliv uden angst for svangerskab og

blodige operationer eller nød og elendighed. Jeg står på livets side i kampen mod dumhed og hykleri."

(J. H. Leunbach, 1884-1955)

Det var i 1979. DR sendte anden sæson af serien *Matador*. Ole Andreassens sprøde stemme indledte hvert afsnit, og så var vi en tur tilbage i historien. I den lille by med de arbejdsomme/elskelige/spøjse/gammeldags/latterlige personer. Men fiktions-idyllen blev for mit vedkommende brudt i 10. og 11. afsnit. Jeg var nødt til at forholde mig til, at det rent faktisk var den virkelige historie, *historiEN*, Lise Nørgaard ville fortælle. At der bag episoderne var levet liv og virkelige danskere.

For pludselig kom abortspørgsmålet på banen. Og ikke mindst blev en bestemt person omtalt, nemlig doktor Leunbach (udtalt 'løgnbak'). Hvem var dog det, der kunne skabe så voldsomme diskussioner?

“

Mærkeligt at tænke på, at det afsnit i *Matador* i 1979 blev sendt kun 6 år efter at retten til fri abort omsider blev vedtaget ved lov.

Læs mere om [afsnit 10 i POVs julekalender her](#).

Se [afsnit 10 af Matador her](#).

I afsnittet er Elisabeth Friis nemlig i avisen den dag, og det bliver livligt diskuteret i den lille by. Hun var som bestyrelsesmedlem i Dansk Kvindesamfund til lokalt 'kvindemøde' om 'moderskabet' aftenen før. Det udartede til heftig debat om fosterfordrivelse, altså abort, med både udsældning og hyldest til Doktor Leunbach. I 1935 deler det vandene i Korsbæk, som i resten af Danmark. Elisabeth Friis havde på mødet åbent erklæret, at der blandt abortmodstanderne befandt sig en del hyklere. Det hyklere havde til formål at holde kvinderne nede, især de dårligst stillede.

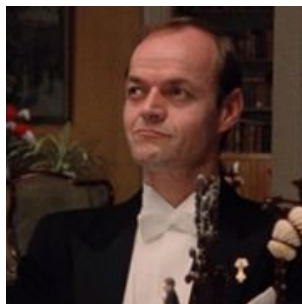
Et ægte Lise Nørgaard-afsnit

Man mærker forfatterens forargelse, mens kameraet bringer os med rundt ved morgenbordene, hvor nyheden i dagens avis diskuteres. Det er tydeligvis dagens historie: Ingeborg forsøger at fortælle Mads, at børn ikke altid er ønskede eller en velsignelse. Hos familien Varnæs har Maude mistet appetitten, fordi Elisabeth har talt om sådan noget – "at hun kan gøre sådan noget mod os", mens Hans Christian mener, at hun jo har ret til sine meninger, men han tænker mest på, at det er imod partiets holdning (De Konservative).

Klip til Røde, der forsøger at få Agnes til at forstå, at med store børneflokkene, så har "de store arbejderne lige dér, hvor de ønsker at have dem", men Agnes synes ikke børn er et problem – hun venter selv den første. Endelig er vi hos hovedpersonen Elisabeth Friis, der mister nogle klaver-elever pga. sine udtalelser på mødet og dermed i avisen, men hun får trøst af kæresten Kristen og ikke mindst af doktor Hansen, der er rørende enig med sin kollega, doktor Leunbach.

Jeg var dengang 29, havde fået mit første barn, og anede ikke, hvem denne Leunbach var. Havde aldrig hørt om ham. Men jeg forstod, at han havde haft en væsentlig rolle dengang i 1920'erne og 30'erne, da abort var noget med forbud, uhumske læger eller uautoriserede kvinder, der tjente penge på at fjerne fostre med strikkepinde, og unge kvinder, der risikerede deres liv eller fik ødelagt muligheden for at få børn senere hen. Ganske som Ulla Jakobsen skal igennem. De havde ikke noget valg: fostret skulle bare ud.

Leunbach var som læge en central figur i den debat.

Mærkeligt at tænke på, at det afsnit i Matador i 1979 blev sendt kun 6 år efter, at retten til fri abort omsider blev vedtaget ved lov. Så mange år måtte danske kvinder vente, ængstes, pines og holdes nede, selv om Leunbach og mange andre allerede i 30'erne havde fortalt, hvordan vilkårene var.

“

Pludselig kom abortspørgsmålet på banen. Og ikke mindst blev en bestemt person omtalt, nemlig doktor Leunbach. Hvem var dog det, der kunne skabe så voldsomme diskussioner?

Nu er en helt ny bog om ham dukket op, skrevet af Jens-Emil Nielsen, journalist og forfatter. Han har gravet sig igennem et enormt materiale for at kunne fortælle om denne kontroversielle dansker, som danske kvinder skylder utrolig meget.

Under læsningen af hans bog *Doktor Leunbach, abortlæge, idealist og seksualoplyser* går det op for mig, at begyndelsen af det 20. århundrede indebar spændende nytænkning og frihedstrang, især efter rædslerne i 1. Verdenskrig, men mange af de 'nye' tanker blev blæst omkuld af fascismen i 30'erne og verdenskrigen 1939-45. Fornyelsen stagnerede og fik først nyt liv i 1970'erne.

Joyce

Jonathan Høegh Leunbach blev født i 1884. Hans mormor var fra Caribien, og han var derfor en anelse mørk i huden, voksede op som 5. barn i en præstefamilie på Fyn. Efter 4 døtre kom drengen, og han blev kaldt Joyce, for han var til stor glæde.

Han var doven i skolen, men kom efter det, læste lidt jura og blev så uddannet læge. Stillingen rundt i landet gav ham indblik i kvindernes trængsler, især de mindrebemidlede kvinder, der fødte mange børn, og hverken havde mulighed for at begrænse graviditeterne eller midler til at få fostrene fjernet. Kønssygdomme som syfilis og gonorré florerede, prævention fandtes, men var ikke særlig udbredt, til gengæld var det ikke altid til at stole på, og de færreste kendte til, hvordan kvindekroppen var indrettet.

Uvidenheden var stor, og kirken tillod kun kønsliv indenfor ægteskabet. At være enlig mor var ekstremt skamfuldt.

Leunbach blandede sig i debatten. Han skrev bøger og indlæg, anmeldte andres bøger og blev efterhånden en kapacitet indenfor hele dette område. Han oprettede en lægepraksis og gav plads for en 'Konsultation for seksualrådgivning', og det var der stor brug for.

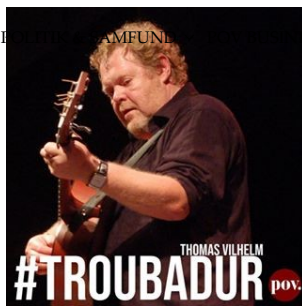
Leunbach talte varmt for pessar til kvinderne. Forebyggelse var bedre end svangerskabsafbrydelse, sagde han, men hjalp også mange kvinder til at få foretaget en abort. Han holdt dog strengt på, at det skulle foregå inden graviditeten overskred 3 måneder.

Når han holdt foredrag med lysbilleder om, hvordan man begrænser børnefødsler, var der stuvende fuldt. Behovet for viden var enorm.

Modstand fra alle sider

I 1932 udsendte han bogen *Kvinder i nød* med undertitlen 'Breve til en læge'.

POV TWITTER

Tweets by @Pointofviewint

POV International Retweeted

dorteloft
@dorteloft

Midt i konspirationstagen fra Stidsen i [@weekendavisen](#) om Svenska Akademien og bogen Klubben af DN-journalist [@matildagustav](#) her en sober anmeldelse hos [@Pointofviewint](#). Bogen er en fortjent bestseller, og den gjorde mig klog på meget mere end skandalen. [pov.international/var-svenske-me...](#)

Var svenske MeToo-af...
BØGER // ANMELDELS...
pov.international

Dec 13, 2019

POV International Retweeted

Sebastian Cordes
@SebastianCordes

Werner Herzog vinder idag en Lifetime Achievement Award i European Film Awards. En af de vigtigste instruktører for mig ift at forstå dokumentar som kunstform. Skrev om Hegnsvads bog i [@Pointofviewint](#) om ham for par år siden. Fantastisk bog iøvrigt. [pov.international/det-ubruggelige/](#)

Werner Herzog og det ...
ESSAY - To elementer s...
pov.international

Dec 8, 2019

POV International Retweeted

dorteloft
@dorteloft

Gys. Vigtig artikel om, at [#Kina](#) for få uger siden gik fra forbud til fuld opbakning af digitale valutaer. Nogle til yderligere borgerkontrol OG til måske at sætte stopper for USA's dollardominans. Af Kinakenderen [@KinaJan](#) hos [@Pointofviewint](#) [pov.international/kina-satser-pa...](#)

Som dette: "Jeg er 37 år, har fået 8 børn, deraf 3 døde af tuberkulose, nu har vi to tvillinger på sanatorium, en på 11 med TB og en på 3, som er meget svag. De vil derfor kunne forsøge at få været bange for at få flere børn og har, fra vi fik den sidste, stadig brugt franske artikler, men var så uheldige, at den gik i stykker, og jeg er nu dårlig med alle symptomer på svangerskab."

En af de mange, der appellerer om at få hjælp af doktor Leunbach.

Men der var mange protester. Oprørte danskere forsøgte at bremse hans fremfærd med spørgsmål til Justitsministeren, som dog ikke mente, der var foregået noget lovstridigt. Klager over hans virke til Lægeforeningen og Sundhedsstyrelsen endte også uden videre tiltale. Nogen forsøgte endda med en spionanklage på et tidspunkt, fordi han havde været i Sovjetunionen for at studere. Her var der nemlig fri abort.

I 1932 blev han undersøgt pga. 3 dødsfald blandt hans patienter. Det førte til en tiltale for uagtsomt manddrab i 1935 og desuden for fosterfordrivelse. Nogle måneder senere blev han og to andre læger frikendt.

Så blev han dømt og fængslet

Året efter blev han igen bragt for retten med en anklage om dødsfald og denne gang blev han dømt, og han fik 3 måneders fængsel for fosterdrab. Desuden mistede han sine borgerlige rettigheder i 5 år, inklusiv retten til at praktisere som læge. Da han kom ud af fængslet 3 måneder senere, blev han modtaget af en velkomstdemonstration af mænd og kvinder, mange med barnevogne og skilte, hvor der stod: "Leunbach eller kaos" og "Vi er for Leunbach".

LEUNBACH KOMMER UD AF FÆNGSLET OG FEJRES AF BEGEJSTREDE TILHÆNGERE. HANS KOLLEGA TAGE PHILIPSON MED BARN PÅ ARMEN HAVDE OGSÅ VÆRET FÆNGSLET, MEN FIK KORTERE STRAF.

Men protesterne tog ikke af. Der blev skrevet 'børneforfører' og 'foster slagter' på vinduerne i hans bolig.

Han kunne fortsætte med sin seksuallinik, da han ikke kunne virke som læge, og på den måde opretholde familiens liv. I 1943 blev han som en af 100 anti-nazistiske kulturpersonligheder arresteret og sendt til Horserød. Senere måtte han flygte til Sverige, men vendte tilbage til Danmark efter krigen.

Under en rejse med sin kone til Italien i 1955 druknede han, 71 år gammel.

Jens-Emil Nielsen skriver letforståeligt og klart; man følger hans nysgerrighed gennem avisartikler, andres memoarer og Ugeskrift for Læger. Entusiasmen får ham flere gange til at skrive 'Det vender jeg tilbage til'. Her ville en sidehenvisning have været mere oplagt. Men det er kun en lille skønhedsplet på en fin beskrivelse af en dansker, jeg er så tilfreds med nu at kende meget til.

5 stjerner til forfatteren, der har forsynet bogen med komplet materiale- og navneliste.

Op mit kvindeliv skylder doktor Leunbach stor tak.

Doktor Leunbach – abortlæge, idealist og seksualoplyser

Forlaget Her og Nu

Er udkommet.

Modtag POV Weekend gratis, følg os på Facebook – eller støt vores arbejde

Læser du POV fast eller kun lejlighedsvis? Hver fredag samler vi ugens væsentligste analyser, anmeldelser og essays i ugebrevet **POV Weekend**. **Det er gratis, og du kan tilmelde dig her.**

Har du mulighed for at støtte POV som åbent og uafhængigt dansk medie, kan du gøre det som støtteabbonent [her](#).

Fotos fra bogen

FACEBOOK

TWITTER

GOOGLE

PINTEREST

TAGS: [1930'ERNE](#) [ABORT](#) [DOKTOR LEUNBACH](#) [FOSTERFORDRIVELSE](#) [JENS-EMIL NIELSEN](#)

DU KAN MÅSKE OGSÅ VÆRE INTERESSERET I FØLGENDE:

02/09/2019

Under det færøske lagtingsvalg undgik man at tale om tabuet: Fri abort

ABORT // KOMMENTAR –
Lørdag d. 31 august var der valg til det færøske parlament 'Lagtinget'.

06/06/2019

I Nicaragua er det normalt, at børn bliver mødre

REPORTAGE //
LATINAMERIKA – Nicaragua har den kedelige rekord at være det land i regionen med

20/05/2019

Vi skal også kunne tale om smerten ved abort

DAGENS POV // ABORT –
Debatten om abort bør ikke reduceres til det dybest set følelsesladede

MONICA KROG-MEYER · SENESTE ARTIKLER

Monica Krog-Meyer, tidl. radiovært, nu skribent, pensionist og mormor.

Født 1950, programmerarbejder og studievært. Har taget turen fra P3, via P4 og til P5.

Jeg skrev i 2010 "Plus-alderen - vi bliver jo bare ved!", der medfører mange muntre foredrag rundt i Danmark.

